

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการศึกษา

การศึกษา เรื่อง “พัฒนาการการบริหารงานตามหลักความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามยอต จังหวัดลพบุรี” เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาพัฒนาการกระบวนการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามยอตที่มีความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมทั้งเงื่อนไขปัจจัยที่ก่อให้เกิดการบริหารงานตามหลักความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยมีระเบียบวิธีการศึกษา ดังนี้

วิธีการศึกษา

1. การศึกษาวิจัยจากเอกสาร (Documentary Study) เป็นการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่ที่ศึกษา ทั้งทางด้านเอกสาร วารสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมทั้งวิทยานิพนธ์ และหาข้อมูลจากสื่ออินเทอร์เน็ต เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา

2. การวิจัยภาคสนาม (Field Research) เป็นการศึกษาวิจัยรวบรวมข้อมูลภาคสนามโดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้บริหารท้องถิ่น ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามยอต สมาชิกสภาท้องถิ่น ได้แก่ ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามยอต และพนักงานส่วนท้องถิ่น (ข้าราชการ) ได้แก่ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามยอต และตัวแทนกลุ่มประชาคม ได้แก่ ประธานประชาคม เพื่อต้องการข้อมูลที่เป็นเชิงลึกกับบุคคลผู้ให้ข้อมูลหลัก และ การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม ได้แก่ เข้าร่วมสังเกตการณ์ในโครงการ กิจกรรมที่มีการดำเนินงานแบบโปร่งใสและมีมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามยอต การสัมภาษณ์เป็นกลุ่ม (Group Interview) เป็นการสนทนาเพื่อให้ข้อมูลกระบวนการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามยอตที่มีความโปร่งใสและมีมีส่วนร่วมของประชาชน ประมาณ 5-10 คน ได้แก่ ผู้นำชุมชน ตัวแทนกลุ่มประชาคม และตัวแทนกลุ่มองค์กรชุมชน

หน่วยในการศึกษา

ผู้ศึกษาเจาะจงเลือกองค์การบริหารส่วนตำบลเขาสายมอดซึ่งได้รับรางวัลความเป็นเลิศด้านความโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน จากสถาบันพระปกเกล้า 3 ปีซ้อน คือ พ.ศ. 2548-2550 และได้รับรางวัลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี ตามหลักธรรมาภิบาล ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ประจำปี พ.ศ. 2546-2550 ซึ่งถือได้ว่าเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นต้นแบบหรือเป็นตัวอย่างที่ดีในการศึกษาพัฒนาการกระบวนการบริหารงานตามหลักความโปร่งใสและมีมีส่วนร่วมของประชาชน

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ผู้ศึกษาได้เลือกกลุ่มประชากรในการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กลุ่มประชากรที่ศึกษา คือ ผู้บริหารท้องถิ่นที่มีบทบาทหน้าที่ในระดับนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และฝ่ายสภาท้องถิ่น ซึ่งได้มีบทบาทในการตรวจสอบและออกข้อบัญญัติต่าง ๆ และฝ่ายพนักงานท้องถิ่นที่ถือว่าเป็นฝ่ายปฏิบัติการ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาสายมอด ตัวแทนประชาคมและประชาชนชาวบ้าน ผู้ศึกษาจึงได้เลือกการสัมภาษณ์เชิงลึกกับบุคคลที่ให้ข้อมูลหลักสำคัญ คือ

1. สัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มประชากร ดังนี้ คือ
 - นายองค์การบริหารส่วนตำบล
 - ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
 - พนักงานท้องถิ่น (ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล)
 - ตัวแทนกลุ่มประชาคม คือ ประธานประชาคม
 - ประชาชนชาวบ้าน
2. การสัมภาษณ์เป็นกลุ่ม (Group Interview) มีกลุ่มประชากร ดังนี้ คือ
 - ตัวแทนกลุ่มประชาคม ตัวแทนกลุ่ม อสม. ตัวแทนชมรมผู้สูงอายุ ตัวแทนประธานชุมชน ตัวแทนกำนันผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 5-10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแนวคำถามประกอบการสัมภาษณ์ ซึ่งผู้ศึกษาได้ตั้งประเด็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาไว้ดังนี้ คือ

1. องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามยอมีพัฒนาการ ความเป็นมา ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งจนถึงปัจจุบันเป็นอย่างไร

2. พัฒนาการกระบวนการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามยอ ตามหลักความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน มีแนวคำถาม ดังต่อไปนี้

กระบวนการสร้างความเข้าใจและความเชื่อมั่น

1) ท่านมีความเข้าใจในเรื่องการปกครองท้องถิ่นหรือ องค์การบริหารส่วนตำบลอย่างไรบ้าง

2) การลงพื้นที่ของผู้บริหารท้องถิ่น พนักงานท้องถิ่นได้มีวิธีการสร้างความเข้าใจและความเชื่อมั่นแก่ประชาชนในการบริหารงานอย่างไร และทำอย่างไร

3) การประสานงานกับหน่วยงานของ อบต.ในพื้นที่เป็นอย่างไร และนำไปสู่ความโปร่งใสอย่างไร

4) การให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ของ อบต. เขาสามยอ มีวิธีการทำอย่างไร

5) การให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการปกครองท้องถิ่นแก่ประชาชน และเยาวชน ทำอย่างไร โดยวิธีการใดบ้าง

กระบวนการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร

1) การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของ อบต. ได้เริ่มต้นเปิดเผยอย่างไร โดยวิธีการใด

2) การติดประกาศข้อมูลข่าวสารของ อบต. ทำอย่างไร ปิดประกาศที่ไหน

3) เอกสารแผ่นพับ วารสาร อบต. จัดทำเมื่อไร อย่างไร

4) การประชุม อบต. สัมมนา ทำอย่างไร โดยวิธีการไหนบ้าง

5) การประกาศเสียงตามสายนั้น ทำอย่างไร ใครเป็นผู้ประกาศ และประกาศเรื่องอะไร

6) การจัดทำ เว็บไซต์ ได้จัดทำเมื่อไร และมีข้อมูลอะไรบ้าง นำไปสู่ความโปร่งใสอย่างไร

7) การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของ อบต. ที่โดดเด่นและแตกต่างจากที่อื่น มีวิธีการทำอย่างไร และสามารถนำไปสู่ความโปร่งใสอย่างไร

กระบวนการตรวจสอบ

- 1) การตรวจสอบการบริหารงานของ อบต. ในอดีตเป็นอย่างไร ปัจจุบันทำอย่างไร
- 2) อบต. เขาสามยอด มี กลุ่ม องค์กรชุมชน ที่มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงาน อบต.หรือไม่ และตรวจสอบ อย่างไร
- 3) อบต. มีการแต่งตั้งประชาคมเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการตรวจสอบในเรื่องใดบ้าง และมีวิธีการอย่างไร
- 4) ความโดดเด่นโดยเฉพาะเรื่องการตรวจสอบของ อบต. เขาสามยอด มีอะไรบ้าง ทำอย่างไร

กระบวนการทำประชาคม

- 1) การทำประชาคมเริ่มต้นเมื่อไหร่ มีการทำอย่างไร ใครเข้าร่วมบ้าง
 - 2) การทำประชาคมในหมู่บ้าน มีวิธีการทำอย่างไร ทำตอนไหน ใครเข้าร่วมบ้าง
 - 3) การประชุมประชาคมทุกวันที่ 20 ของเดือน ได้มีขั้นตอนทำอย่างไรบ้าง และนำไปสู่ความโปร่งใส และประชาชนมีส่วนร่วมอย่างไร
 - 4) การทำประชาคมของ อบต. เขาสามยอดมีวิธีการที่มีความแตกต่างจากที่อื่นอย่างไร
3. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดกระบวนการบริหารงานตามหลักความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามยอด มีปัจจัยที่สำคัญอะไรบ้าง
- นอกจากนั้น ผู้ศึกษาได้ใช้เครื่องมือเพื่อช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูป และสมุดจดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษารั้งนี้ เป็นการศึกษเชิงคุณภาพ การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยวิธีการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อต้องการข้อมูลที่เป็นเชิงลึกกับบุคคลผู้ให้ข้อมูลหลัก ตามกลุ่มประชากรที่ต้องศึกษาข้างต้น โดยใช้แนวคำถามการสัมภาษณ์แต่ละส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์
2. การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม ได้แก่ การเข้าร่วมสังเกตการณ์ในโครงการกิจกรรมที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามยอดได้ดำเนินการ
3. การสัมภาษณ์เป็นกลุ่ม (Group Interview) เป็นการสนทนาพูดคุยในประเด็นต่าง ๆ ประมาณ 5 - 10 คน โดยกลุ่มเป้าหมาย เป็นกลุ่มประชาคมและกลุ่มองค์กรชุมชน เพื่อให้ข้อมูล

กระบวนการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามยอตที่มีความโปร่งใส และมีส่วนร่วมของประชาชน

4. ข้อมูลพื้นฐาน ผู้ศึกษาได้ทำการเก็บข้อมูลโดยการศึกษาจากเอกสาร เช่น เอกสารรางวัลพระปกเกล้า แผนพัฒนา 3 ปี ขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามยอต หรือ เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามยอต

การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาคั้งนี้ ผู้ศึกษาจะนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มาจากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสัมภาษณ์เป็นกลุ่ม และข้อมูลที่ได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารต่าง ๆ มาวิเคราะห์ตามหลักแนวคิด ทฤษฎีที่ใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา และนำมาเขียนวิเคราะห์เป็นข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ทั้งหมด จากข้อมูลแนวคำถามการสัมภาษณ์ เชิงลึก การสัมภาษณ์เป็นกลุ่ม การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และการได้มาซึ่งข้อมูลด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น เอกสารรางวัลพระปกเกล้า เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อสรุปข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ ถึงพัฒนาการกระบวนการบริหารงานตามหลักความโปร่งใส และมีส่วนร่วมของประชาชน และเงื่อนไขปัจจัยที่ก่อให้เกิดกระบวนการบริหารงานตามหลักความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามยอตต่อไป